

Sedan flera år har man på ett enkelt sätt kunnat se på nätet när det är dags att ta första skörden.

Hemsidan www.vallprognos.se kopplar ihop SMHL:s väderdata för en mängd orter med en beräkning av hur lång tid med en viss temperatur som behövs för att vallen ska ha kommit till rätt utvecklingsstadium för skörd.

Genom att dagligen summera tid och temperatur för varje mätstation och lägga till den aktuella 10-dygnsprognozen kan man i god tid peka ut datum för skörd. Sedan bestämmer givetvis det aktuella väderläget om det går att skörda just då eller om man måste justera någon dag. Till detta kommer att flertalet av alla de organisationer som klipper och analyserar prognosprover i Sverige har valt att lägga sina analysvar på www.vallprognos.se. På sajten får man därigenom en bra uppfattning om läget inför första skörden, var man än befinner sig i landet.

Hur fungerar temperatursumman?

Man börjar summera temperaturen då dygnsmedeltemperaturen överstiger

www.vallprognos.se

+5° C i 5 dagar. Dygnsmedeltemperaturen definieras som medelvärdet mellan högsta och lägsta värdet under ett dygn. Eftersom man räknar med att det inte sker någon egentlig växtlighet under +5° C så justerar man den verkliga dygnsmedeltemperaturen genom att dra ifrån 5° C. Det värde man då får summerar man helt enkelt ihop dygn för dygn.

I Finland har Marketta Rinne och medarbetare gjort en del undersökningar på detta och kommit fram till att då temperatursumman är 250 dygnsgrader ligger smältbarheten för den organiska substansen på 76 % för timotej vilket skulle innebära ett ungefärligt energiinnehåll på 11,2 MJ per kg ts i timotej. Eftersom vi oftast har blandvallar med andra arter, bland annat en hel del klöver, vilken håller lägre energi, antar vi att 250 dygnsgrader innebär ett energiinnehåll på ca 10,8–11,0 MJ. Det anser vi vara en lämplig nivå för ett högkvalitativt vallfoder för mjölkkor och därför har vi satt det rekommenderade skördedatumet till just 250 dygnsgrader.

Utöver prognoser görs också provskördar när det börjar närma sig skörd. Proven klipps och analyseras för energi, protein och fiber. Det är många organisationer och företag som utför provskördar och de som är anslutna till www.vallprognos.se låter analysresultaten gå automatiskt från laboratoriet för att redovisas i anslutning till det län de kommer ifrån. På så sätt ser man omedelbart resultatet av alla prognosprover som är tagna i grannskapet.

Viktoria Ragnmark genomförde 2012 ett examensarbete där hon jämförde utfallet av provskördarna med den temperatursumma som gällde vid respektive skörd under flera år, baserat på data från www.vallprognos.se. Avsikten var att se om det är rimligt att använda samma temperatursumma i hela vårt avlånga land. I Finland justerar man beräkningen med avseende på breddgrad. Slutsatsen blev att det inte verkar vara motiverat att ha en generell latitud-justering för dygnsgrader. Man fann emellertid ganska stora avvikelser för vissa områden i Sverige

vilket skulle kunna motivera att införa en justering för dessa områden. Sålunda skulle sydöstra Sverige (Skånes östkust, Blekinge, Öland och Gotland) samt mellersta och norra Norrland med fördel kunna skörda vid en lägre temperatursumma än 250 dygnsgrader för att vallen ska få samma analysvärde som i övriga Sverige. I dessa områden (ofta kustlandskap) sjönk dessutom energivärdet fortare med ökande temperatursumma. När landet delas upp i de nio skördeområden som Svensk Mjölk (numera Växa Sverige) tillämpar höll provskördarna följande värden per kg ts vid 250 dygnsgrader: 11,1–11,8 MJ omsättbar energi, 143–168 g rp och 453–530 g NDF. En iakttagelse som gjordes i studien var också att våren kommer allt tidigare. I jämförelse med genomsnittet för 30 år (1961–1990) uppnås tiden för första skörd (250 dygnsgrader) oftast mer än en vecka tidigare numera (tabell 1).

Tabell 1. Variation mellan normalt skördetidpunkt för 250 dygnsgrader och utfall år 2011 och 2012 (Vallprognos, 2012)

Område	Ort	Normalt skördedatum	Utfall	
			2011	2012
Sydöstra Götaland	Kalmar	11 juni	28 maj	2 juni
Mellersta Götaland	Jönköping	15 juni	31 maj	6 juni
Sydvästra Götaland	Malmö	3 juni	20 maj	24 maj
Norra Svealand	Gävle	17 juni	1 juni	18 juni
Storsjöbygden	Frösön	28 juni	16 juni	4 juli
Norra Norrland	Umeå	24 juni	16 juni	28 juni

Rolf Spörndly, SLU, Inst. för husdjuren utfodring och vård, tel: 018-67 19 92, e-post: rolf.sporndly@slu.se

Lästips: Ragnmark, V. 2012. Sambandet mellan temperatursumma och näringsvärde i svenskt vallfoder. SLU. Inst. för husdjuren utfodring och vård. Examensarbete 398. 27 s. <http://stud.epsilon.slu.se/5046/>

Sverigekartan från www.vallprognos.se

Varje punkt motsvarar en väderstation där temperatursumma beräknas. När man klickar på en punkt på hemsidan kommer det beräknade datumet för skörd för det området upp. Dessutom visas alla analyser för provklippningarna i det länet.